

بِسْمِ تَعَالَى

«مالیات بر ارزش افزوده»

تهیه و تنظیم: واحد پشتیبانی پارمیس

بهار-1392

تعریف مالیات بر ارزش افزوده :

مالیات بر ارزش افزوده (vat) ، یک مالیات غیر مستقیم می باشد که بر کالا و خدمات در هر مرحله از تولید از زمان شروع کار روی مواد خام تا مرحله نهایی تولید تحمیل می شود. مالیات بر ارزش افزوده به ارزشی که در هر مرحله از تولید به محصول اضافه می شود ، وضع میگردد. مالیات بر ارزش افزوده در سطح وسیعی در میان کشورهای اروپایی اعمال می شود . اگرچه تاکنون در بسیاری از کشورهای جهان این سیستم مالیاتی به تصویب رسیده است.

مالیات بر ارزش افزوده نخستین بار در کشور فرانسه معرفی گردید، در ابتدا مالیات بر ارزش افزوده برای تجارتخانه ها و کسب و کارهای بزرگ در نظر گرفته شد اما با گذر زمان مالیات بر ارزش افزوده برای تمام بخش ها و صنایع در نظر گرفته شد. در فرانسه ، مالیات بر ارزش افزوده به عنوان بخش عمده ای از منابع مالی دولت در نظر گرفته می شود.

مالیات بر ارزش افزوده ، به عنوان مالیات بر کالا یا خدمات (gst) نیز شناخته می شود که به نفع دولت ثابت می شود. از طریق اجرای این سیستم مالیاتی دولت می تواند درآمد نامشهود خود را افزایش دهد ، در جایی که مالیات در یک قبض پرداخت برای فرد نشان داده نمی شود درآمد نامشهود در نظر گرفته می شود. مالیات بر ارزش افزوده در جنبه های مختلفی با مالیات حاصل از فروش متفاوت می باشد. در حالیکه مالیات درآمد فروش و خدمات پرداخت می شود بر مبنای جمع ارزش حاصل از کالاها و خدمات، مالیات بر ارزش افزوده ، در هر مبادله محصول وضع شده است بنابراین مصرف کنندگان مجبور به پرداخت جمع هزینه مالیات نمی باشند. مالیات بر ارزش افزوده معمولاً به منظور جلوگیری از مضاعف شدن مبلغ مالیات بر روی کالاهای صادراتی اعمال نمی شود با این حال اگر مالیات بر ارزش افزوده بر کالاهای صادراتی اعمال شود مبلغ مالیات معمولاً به پرداخت کننده مالیات مسترد می شود.

مالیات بر ارزش افزوده نیز میتواند بازیافت شود (دوباره تحصیل شود) ، افراد مصرف کننده نمی توانند مبلغ مالیات بر ارزش افزوده ای که روی خرید آنها صورت گرفته را دوباره بدست آورند با این حال تجار در کسب و کار خود می توانند مالیات بر ارزش افزوده روی خدمات و موادی که خریداری می کنند را دوباره بدست آورند چرا که آنها به قصد عرضه دوباره اقدام به خرید محصولات و خدمات می کنند.

مالیات بر ارزش افزوده معرفی شد به عنوان راهی برای جلوگیری از افزایش قاچاق حاصل از نرخ ها و تعرفه های بالای فروش. در برخی از کشورها مالیات بر ارزش افزوده جایگزین مالیات فروش شده است. هند یکی از این قبیل کشورهاست که سیستم مالیات بر ارزش افزوده به عنوان جایگزینی برای مالیات فروش تصویب شده است.

ارزش افزوده در ایران :

یکی از منابع اصلی دولتها مالیات می باشد. که تحت عناوین مختلف وصول میشود . در اقتصاد ایران ، متناسب با رهنمودهای کلی سند برنامه سوم توسعه به منظور کاهش اتمای بودجه دولت به در آمد نفت مقرر شد تا سهم درآمدهای مالیاتی در ترکیب منابع درآمدی دولت با گسترش پایه های مالیاتی از طریق وضع مالیات بر ارزش افزوده افزایش یابد .

در فرهنگ ایرانی و از دیدگاه اقتصادی ارزش افزوده مابه التفاوت ارزش ستانده و ارزش داده است. اما بر اساس استانداردهای حسابداری ارزش افزوده را تفاوت بین ارزش کالاها و خدمات عرضه شده با ارزش کالا و خدمات خریداری شده یک شخص در یک دوره معین تعریف می کنند.

مالیات بر ارزش افزوده نیز یک مالیات چند مرحله ای است که در مراحل مختلف زنجیره تولید یا خدمات عرضه ارائه شده اخذ می گردد.

به منظور اجرای این مالیات در کشور ، لایحه آن برای اولین بار در دی ماه 1366 تقدیم مجلس شورای اسلامی شد. لایحه مزبور در کمیسیون اقتصادی مجلس مورد بررسی قرار گرفت و پس از اعمال نظرات موافق و مخالف به صحن علنی مجلس ارائه گردید. که پس از تصویب 6 ماده از آن بنا به تقاضای دولت و به دلیل اجرای «تثبیت قیمت‌ها» به دولت مسترد گردید.

در سال 1370 بخش امور مالی صندوق بین المللی پول، در راستای اصلاح نظام مالیاتی جمهوری اسلامی ایران ، اجرای سیاست مالیات بر ارزش افزوده را بعنوان یکی از عوامل اصلی افزایش کارایی و اصلاح نظام مالیاتی پیشنهاد نمود . با توجه به نظرات کارشناسان صندوق بین المللی پول ، مطالعات و بررسیهای متعددی در این زمینه در وزارت امور اقتصادی و دارایی صورت پذیرفت و اجرای مالیات بر ارزش افزوده در سمینارها و کمیته های مختلف علمی با حضور کارشناسان داخلی و خارجی مورد تاکید قرار گرفت ، اما در عمل به مرحله اجرا در نیامد . وزارت امور اقتصادی و دارایی در راستای طرح ساماندهی اقتصادی کشور ، انجام اصلاحات اساسی در سیستم مالیاتی از جمله حذف انواع معافیتها ، حذف انواع عوارض و گسترش پایه مالیاتی را با تاکید خاص بر کارایی نظام مالیاتی ، شروع نمود و مطالعات جدید امکان سنجی در این زمینه به عمل آورد . با توجه به اهمیت بسط پایه مالیاتی بعنوان یکی از اصول اساسی سیاستهای مالی طرح ساماندهی اقتصاد کشور ، معاونت درآمدهای مالیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی مطالعات علمی متعددی را با در نظر گرفتن خصوصیات فرهنگی ، اجتماعی و اقتصادی کشور در زمینه اجرای مالیات بر ارزش افزوده ، از دی ماه 1376 آغاز کرد . لایحه مالیات بر ارزش افزوده، اکنون با در نظر گرفتن اثرات اقتصادی ناشی از اجرای این مالیات با اصلاحات و بازنگری های متعدد، به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است¹

تکالیف مودیان مالیاتی در ایران:

در ایران مودیان مشمول ثبت نام و اجرای نظام مالیاتی بر ارزش افزوده مکلفند ظرف مدت 15 روز از پایان هر دوره مالیاتی سه ماهه (مثلا تا روز 15 تیرماه در مورد دوره مالیاتی بهار) نسبت به تسلیم اظهارنامه مالیاتی خود اقدام نمایند.

فرآیند اصلی تسلیم اظهارنامه در این نظام مالیاتی شامل 4 مرحله اصلی می باشد :

1. درج اطلاعات عملیات خرید و فروش در نسخه پیش نویس اظهارنامه که از طریق پست برای مودیان ارسال گردیده و یا از طریق پایگاه اطلاع رسانی vat.ir در دسترس می باشد.
2. ثبت اطلاعات اظهارنامه از طریق بخش تسلیم اظهارنامه در سامانه اینترنتی عملیات الکترونیکی نظام مالیات بر ارزش افزوده به نشانی evat.ir و ثبت نهایی اظهارنامه در این بخش ، این امر با استفاده از نام کاربری و رمز عبور مودی که در مرحله ثبت نام در اختیار مودیان قرار داده شده است صورت می پذیرد.
3. اخذ نسخه چاپی اظهارنامه که پس از ثبت نهایی اظهارنامه توسط سامانه اینترنتی ارائه شده می گردد و مهر و امضای مجاز کلیه صفحات آن.
4. تسلیم حضوری یا ارسال پستی به نشانی واحد خدمات مودیان ذیربط که از طریق نشانی اینترنتی vat.ir/vatoffice دسترس می باشد.

در آخر نیز این نکته یادآوری می شود که با توجه به حضور غیر قابل انکار نرم افزارهای مالی و حسابداری در سیستم خرید و فروش صاحبان مشاغل نیاز به نرم افزاری که امکان ورود اطلاعات خرید و فروش با در نظر گرفتن مالیات ارزش افزوده را داشته باشد کاملاً محسوس می باشد. در نرم افزار حسابداری پارمیس امکان ورود نرخ مالیات بر ارزش افزوده در هنگام صدور فاکتورها وجود دارد، یکی از گزارشاتی که کاربران هر سه ماه یکبار نیازمند آن می باشند گزارشات فصلی خرید و فروش می باشد که نرم افزار حسابداری پارمیس این گزارش در اختیار کاربران قرار می دهد.